

απόψεις

Ο γάμος και η υπερφορολόγησή του

Από τα στατιστικά στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα¹, συνάγεται ότι κατά τα τελευταία χρόνια της μεγάλης ύφεσης και οικονομικής κρίσης έχει μειωθεί ο αριθμός των διαζυγίων. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι κατά τη διάρκεια του έτους 2014 ο αριθμός των διαζυγίων ήταν 18.353, κατά το έτος 2015 17.750 και κατά το 2016 μόλις 12.422. Κατά τα ίδια χρόνια, ο αριθμός των γάμων ήταν αντίστοιχα 53.429 (2014), 53.881 (2015) και 50.457 (2016). Ίσως, ενδιαφέρον να παρουσιάζει και το στατιστικό μέγεθος των διαζυγίων κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου του γάμου: 66 κατά το 2008 (έτος πριν την έναρξη της κρίσης), 353 κατά το έτος 2013!

Η μείωση του αριθμού των διαζυγίων μπορεί να αιτιολογείται από τη βαθύτερη ανθρώπινη ανάγκη της διατήρησης οικειών συνθηκών και ασφάλειας καθώς και της ανάγκης εξασφάλισης συντροφιάς σε δυσμενή περιβάλλοντα, όπως το τρέχον περιβάλλον οικονομικής κατάρρευσης της χώρας. Μπορεί και να οφείλεται σε ευρύτερους οικονομικούς λόγους, καθώς η διαδικασία χωρισμού και επανεκκίνησης είναι κοστοβόρα. Ενώ, μετά τον χωρισμό παύει η δυνατότητα συνάθροισης των οικογενειακών εισοδημάτων για τη συνολική αντιμετώπιση βιοτικών αναγκών, συνάθροιση αναγκαία, ιδίως στις περιπτώσεις που εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος υφίστανται άνεργα μέλη.

Αυτό που παρουσιάζει περαιτέρω ενδιαφέρον είναι η εκφερόμενη από κοινωνιολόγους άποψη ότι στον ως άνω αριθμό των διαζυγίων περιλαμβάνονται και «εικονικά» διαζύγια, τα οποία κυρίως σχεδιάζονται για λόγους φορολογικής ή/και γενικότερα οικονομικής ελάφρυνσης. Υποστηρίζεται ότι έχει αυξηθεί ο αριθμός των «εικονικών» διαζυγίων, επειδή λόγω χάρη φαίνεται συχνά πιο εύκολη η υπαγωγή των αιτούντων στον νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά (προστασία κύριας κα-

¹ Βλ. σχετικό άρθρο στην εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» της 18.6.2017.

τοικίας, αν δεν υφίσταται επαρκές οικογενειακό εισόδημα). Ακόμη, φαίνεται πιο εφικτή η χορήγηση επιδόματος τέκνων και άλλων οικογενειακής φύσης επιδομάτων, προϋπόθεση των οποίων είναι το μηδενικό ή εξαιρετικά χαμηλό οικογενειακό επίδομα, αν ο «διαζευγμένος» σύζυγος δηλώνει μηδενικό ή πολύ χαμηλό εισόδημα και αυτό δεν συναθροίζεται με το εισόδημα του άλλου συζύγου. Περαιτέρω, κίνητρο για «εικονικό» διαζύγιο μπορεί να συνιστά η μείωση του οφειλόμενου ΕΝ-ΦΙΑ, η δυνατότητα μεταφοράς φορολογικής κατοικίας στην αλλοδαπή του «διαζευγμένου» και χωρίς τη μεταφορά όλης της οικογένειας και κυρίως των τέκνων, η αποφυγή μέτρων δέσμευσης κοινών τραπεζικών λογαριασμών και λοιπών περιουσιακών στοιχείων κ.ά.

Προφανώς, ασφαλή στατιστικά μεγέθη για τη σχέση μεταξύ πραγματικών και «εικονικών» διαζυγίων δεν δύνανται ευχερώς να συναχθούν ούτε δύναται να συναχθούν ασφαλή στοιχεία για τον αριθμό των «εικονικών» διαζυγίων που λαμβάνουν χώρα ως τεχνητή μεθόδευση για λόγους φοροαποφυγής. Όμως το γεγονός, ότι το φαινόμενο των «εικονικών» διαζυγίων έχει στις ημέρες μας καταστεί ζήτημα δημοσιογραφικής έρευνας πάντως δηλώνει ότι αυτό συνιστά κοινωνικό πλέον ζήτημα, το οποίο αξίζει την προσοχή μας.

Όπως είναι γνωστό σε κάθε χώρα, ο φορολογικός νομοθέτης είναι ελεύθερος να επιλέξει το είδος, τον τρόπο και το ύψος της φορολογικής επιβάρυνσης που θεωρεί αναγκαίο μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού. Περαιτέρω κατά τους σύγχρονους ορισμούς του φόρου, ο τελευταίος μπορεί να εξυπηρετεί και άλλους σκοπούς, εκτός από τη συλλογή δημοσίων εσόδων. Όμως, η ως άνω ελευθερία του φορολογικού νομοθέτη δεν εκτείνεται μέχρι του σημείου τελικά η επιβολή ενός φόρου να επηρεάζει ουσιαδώς κοινωνικούς δεσμούς, όπως ο γάμος, ούτε βέβαια εκτείνεται έως του σημείου να διαμορφώνει την ιδιωτική βούληση. Με άλλα λόγια, αν το φορολογικό καθεστώς είναι τόσο βαρύ, ώστε τελικώς να επιδρά στη διατήρηση ή όχι ενός γάμου, τότε προφανώς αυτό παραβιάζει με τρόπο ανεπίτρεπτο την προσωπική και οικονομική ελευθερία των πολιτών.

Η επιλογή προσωπικών και οικονομικών σχέσεων δεν πρέπει να επηρεάζεται από τον παράγοντα φορολογία, παρά το γεγονός ότι η φορολογία και ιδίως το είδος και το ύψος του φόρου συνιστούν πολιτικές επιλογές.

Τα ως άνω αυτονόητα θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο δημόσιας συζήτησης, αν πράγματι επαληθευτεί η άποψη ότι η υπερβολική φορολόγηση, ιδίως των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων έχει οδηγήσει σε αλλοιώσεις των ιδιωτικών σχέσεων, όπως ο θεσμός του γάμου.

Ασπασία Μάλλιου